

Suomen Rotaryn nuorisovaihdon riskienhallintaohjelma

13.1.2007

Suomen Rotaryn nuorisovaihdon monipiiriorganisaatio

Suomen Rotaryn nuorisovaihdon riskienhallintaohjelma / 13.1.2007

Suomen Rotaryn nuorisovaihdon riskienhallintaohjelman laatimiseksi asetettiin Suomen Rotaryn nuorisovaihdon monipiiriorganisaatiossa tammikuussa 2005 työryhmä, johon nimettiin jäseniksi Mikko Heikkilä (pj), Risto Muinonen, Vesa Auren sekä juridiseksi asiantuntijaksi organisaation ulkopuolelta varat. Marjut Heikkilä. Riskienhallinta-ohjelman luonnos valmistui toukokuussa 2005 ja se liitettiin osaksi Suomen kaikkien piirien sertifiointihakemusta. Rotary International edellyttää luonnoksen saattamista lopulliseen muotoon. Tämä on lopullisen riskienhallintaohjelman ensimmäinen versio.

1. Taustaa
2. Riskienhallinnan tarkoitus nuorisovaihdossa
3. Tällä hetkellä voimassa olevat vaihtoa säätelevät sopimukset, säännöt ja ohjeet
4. Riskit Rotaryn nuorisovaihtotoiminnassa
5. Riskien hallinnan keinot

1. Taustaa

Rotary International edellyttää jokaiselta nuorisovaihtoa jatkavalta Rotarypiiriltä sertifioutumista RI:n vaatimusten mukaisesti. Vaatimukset edellyttävät mm. piirien riskienhallintaohjelmaa nuorisovaihtotoiminnassa. Sen tulee kattaa kaikki ennakoitavat oppilaaseen, isäntäperheisiin, klubeihin, piirien nv-komiteoihin ja monipiiriorganisaatioihin kohdistuvat riskit.

2. Riskienhallinnan tarkoitus nuorisovaihdossa

Riskienhallinnan tarkoitus nuorisovaihtotoiminnassa on varmistaa vaihtotoiminnan kaikkien vaihtoon osallistuvien osapuolten toiminnan oikeudenmukaisuus, sekä taata vaihtoon osallistuvien tahojen ja yksilöiden turvallisuus ja oikeudet. Tähän pyritään tunnistamalla etukäteen eri vaihtotilanteiden riskit kaikkien vaihtoon osallistuvien näkökulmasta, ennaltaehkäisemällä riskien toteutuminen sekä sopimalla mahdolliset toimintatavat eri asteisten riskien toteutuessa.

3. Voimassa olevat vaihtoa säätelevät sopimukset, säännöt ja ohjeet

A Suomen Rotaryn nuorisovaihdossa **sitovia** sopimuksia ovat **kansallisen lainsäädännön ohella** :

1) Sitoumuslomakkeet

Vuosivaihdon (*liite 1*), kesävaihdon (*liite 2*) ja leirivaihdon (*liite 3*) sitoumuslomake klubin ja monipiiriorganisaation välillä. Lomakkeella sovitaan klubin vastuista ja sitoumuksista lähtevän ja tulevan oppilaan suhteen sekä klubin vastuista piirin ja monipiiriorganisaation suuntaan. Lomakkeella klubi sitoutuu mm. lähettämään ja vastaanottamaan oppilaan, vastaamaan oppilaan isäntäperheistä ja näiden valmennuksesta, oppilaan koulusta ja koulukustannuksista, kuukausirahasta ja piirikohtaisista kustannuksista. Edelleen klubit sitoutuvat lomakkeella muodostamaan klubiin 3-henkisen nuorisovaihtotiimin sekä nimeämään oppilaalle omaa sukupuolta edustavan luottohenkilön (kummin). Klubi sitoutuu myös kouluttamaan tiimin jäseniä vuosittain.

2) Hakemuslomakkeet

Vuosivaihdon (*liite 4*), kesävaihdon (*liite 5*) ja leirivaihdon (*liite 6*) hakemuslomake, jolla määritetään oppilaan, hänen vanhempiansa, lähettävän klubin ja vastaanottavan klubin toiminta.

Vuosivaihtohakemuksen Guarantee Formissa vastaanottava klubi sitoutuu vastaamaan mm. oppilaan opiskelupaikasta, isäntäperheistä sekä kuukausirahasta ja sitoutuu järjestämään oppilaan tueksi nuorisovaihtoasiamiehen tai kummin. Guarantee Formissa sovitaan myös toimintaperiaatteet oppilaan äkillisessä sairastapauksessa.

3) Vaihto-oppilaan säännöt (*liite 7*)

Vaihto-oppilaan kansainväliset säännöt, joissa oppilas iästään riippumatta tai täysi-ikäisyydestään huolimatta sitoutuu noudattamaan nuorisovaihdon yhteisiä kansainvälisiä sääntöjä.

4) Monipiiriorganisaation ib-oppilaan matkustussääntö (*liite 8*)

5) Monipiiriorganisaation järjestämällä matkoilla noudatettava alkoholin tai huumeiden käyttöä koskeva sääntö. (*liite 9*)

6) Vastaanottavan piirin ja/tai klubin mahdolliset säännöt

Eri vaihtomuodossa vastaanottavien piirien mahdollisesti tulevalta oppilaalta edellyttämä piirin ja/tai klubin säännöstö, jonka oppilas allekirjoittaa ennen lähtöään kotimaastaan.

B Suomen Rotaryn nuorisovaihdossa **ohjeita ja suosituksia** ovat edellisten lisäksi:

1) RI:n Youth Exchange Handbook (esim. vakuutukset) (*liite 10*)

2) Suomen Rotaryn monipiiriorganisaation Isäntäperheohje (*liite 11*)

3) Nuorisovaihtoasiamiehen eri tilanteiden To Do-listat (*liite 12*)

Kansallisesti tai piirikohtaisesti voidaan laatia näitä säädöksiä täydentäviä ja niitä tarkentavia määräyksiä tai ohjeita, jotka eivät kuitenkaan voi olla ristiriidassa em. säädösten kanssa.

4. Riskit Rotaryn nuorisovaihtotoiminnassa

Nuorisovaihtotoiminnan riskit voidaan jaotella sen mukaan, mihin tahoon riski kohdistuu:

1) Oppilaaseen isäntäperheen tai ulkopuolisten taholta kohdistuvat riskit:

- normaalin elämän vaarat
- vakava sairastuminen tai vammautuminen
- oppilaan kuolema
- oppilaan raiskaus tai seksuaalinen hyväksikäyttö
- oppilaan seksuaalinen, fyysinen tai henkinen häirintä

- oppilaan heitteille jätö
- kiusaaminen, esim. perheessä tai koulussa
- vaaralliset harrastukset
- oppilaan oma riskikäyttäytyminen ja sääntörikkomukset
- luonnonmullistukset
- poliittiset levottomuudet
- terrorismi tai kidnappaus

2) Isäntäperheisiin oppilaan taholta kohdistuvat riskit

- fyysinen väkivalta tai raiskaus
- varkaudet tai omaisuuden tuhoaminen
- oppilaan tekemä muu rikos
- herjaaminen tai pahan puhuminen perheestä
- väärät syytökset laiminlyönneistä, seksuaalisesta häirinnästä jne
- oppilaan hoitamatta jättämät asiat
- oppilaan omien vanhempien vaatimukset tai syytökset
- oikeusturvariskit

3) Rotareihin (klubi, nv-asiamiehet, piirin tai monipiirin nv-komitean jäsenet) oppilaan taholta kohdistuvat riskit:

- vaihto-oppilaan sääntöjen noudattamatta jättäminen
- oppilaan tekemä rikos
- oppilaan kieltäytyminen palaamasta tai vaihtovuoden keskeyttämisestä
- herjaaminen tai pahan puhuminen organisaatiosta
- väärät syytökset laiminlyönneistä, seksuaalisesta häirinnästä jne
- oppilaan hoitamatta jättämät asiat
- oppilaan omien vanhempien vaatimukset tai syytökset
- lähettävän klubin tai piirin syytökset
- oikeusturvariskit
- rotarymatkoilla kriisitilanteissa ilmaantuvat riskit (oikea toimiminen sairastumis-, katoamis- tai kurinpitotapauksissa jne)
- oppilaan suorittama raiskaus tai fyysinen väkivalta

4) Ulkopuolisiin oppilaan taholta kohdistuvat riskit

- fyysinen väkivalta tai raiskaus
- oppilaan tekemä rikos
- herjaaminen tai pahan puhuminen
- väärät syytökset laiminlyönneistä, seksuaalisesta häirinnästä jne
- oppilaan hoitamatta jättämät asiat

5. Riskien hallinnan keinot

Riskien hallinnan keinoilla on tarkoitus antaa eri toimijoille valmiudet tunnistaa riskit ennalta ja ehkäistä tai minimoida ne, sekä antaa toimintaohjeet eri riskien toteutuessa. Keskeistä on löytää periaatteet edellä kuvattuun riskienhallintaan ja saada koko organisaatio toimimaan niiden mukaan. Tämä edellyttää tehtäväjaon

selkeyttämistä organisaatiossa ja vaihtotoiminnassa, organisaation itsensä kehittämistä uusia tehtäviä vastaavaksi, sekä koulutuksen tehostamista niin, että periaatteet ja hyväksi koetut käytännöt läpäisevät koko organisaation ja tulevat myös oppilaiden ja isäntäperheiden tietoon.

Tehtävien jako riskien hallinnassa

Klubit

Klubi vastaa oppilaan turvallisuudesta ja paikallisesta hyvinvoinnista. Klubin täytyy toimia oppilaan tukena ja turvana ongelmatilanteissakin ja klubi on lähtökohtaisesti aina oppilaan puolella, ellei kiistatonta aihetta muuhun ilmene.

Nuorisovaihtotiimi

Oppilaan turvallisuuden takaamiseksi klubin piirissä varmistetaan muodostamalla klubeihin n. 3-4 hengen tiimi, jossa ovat mukana nuorisovaihtoasiamies (ye-officer, YEO) sekä kaksi muuta jäsentä. Molempien sukupuolten tulee olla edustettuna tiimissä, tarvittaessa yksi jäsenistä voi olla klubijäsenen puoliso. Tiimissä nuorisovaihtoasiamies vastaa tulleen oppilaan ohjelmasta käytännössä, kuten oppilaan klubikäynneistä, esiintymisistä, kuukausirahan maksuksesta jne. Hän myös tiedottaa oppilaalle klubin asioista ja päin vastoin. Tiimin muut jäsenet auttavat asiasta ja ideoivat oppilaan ohjelmaa ja lähentävät oppilasta ja muita klubijäseniä.

Koko tiimillä on keskeinen rooli oppilaan koulunkäynnin järjestämisessä. Se käsittää mm. koulun tai koulujen valinnan, lukujärjestyksen laatimisen yhdessä koulun kanssa, sekä jatkuvan yhteydenpidon kouluun. Oppilaan koulunkäynnin toteutumista on myös seurattava sekä reagoitava ajoissa koulupinnaukseen.

Lähtevää oppilasta valittaessa koko tiimi haastattelee kandidaatit ja tekee valinnan oppilaan soveltuvuuden perusteella. Oppilaan oman perheen on otettava osaa ob-koulutukseen. Nuorisovaihtoasiamies vastaa yhdessä oppilaan ja perheen kanssa hakemusten täyttamisestä oikein ja ajoissa. Hän vastaa myös klubin sitoumuslomakkeen täyttamisestä ja sen sisällön informoimisesta klubille.

Kummi (counselor)

Yksi tiimin jäsen - samaa sukupuolta oppilaan kanssa oleva - nimetään oppilaan kummiksi, joka on tarvittaessa oppilaan uskottu kaikissa mahdollisissa tilanteissa., varsinkin mikäli syntyy ristiriitoja oppilaan ja isäntäperheiden, oppilaan ja klubin tai oppilaan ja nuorisovaihtoasiamiehen välillä. Oppilaan on voitava keskustella kummin kanssa pelkäämättä seurauksia kotona tai klubissa. Kummi ja hänen roolinsa esitellään oppilaalle heti vaihtovuoden alussa. Klubin nuorisovaihtotiimi voi kierrättää tehtäviä tiimin jäsenten kesken, tiimissä on suositeltavaa toimia vähintään kolme vuotta.

Presidentti on klubin toiminnasta viime kädessä vastaava henkilö. Tästä syystä hänen täytyy olla riittävän tietoinen klubin nv-tiimin toiminnasta ja kulloisenkin oppilaan asioista.

Koulutus

Nuorisovaihtotoiminnassa mukana olevat klubit ovat velvollisia ottamaan osaa nv-koulutukseen jäljempänä piirin komitean tehtäviä käsittelevässä kohdassa kerrotuin periaattein. Klubi vastaa myös kaikkien isäntäperheiden valmennuksesta jäljempänä esitettävällä tavalla.

Isäntäperheet

Perheen valinta ja valmentaminen

Oppilaalla on oltava isäntäperhe koko vaihtojaksonsa ajan. Klubin nuorisovaihtotiimi on vastuussa isäntäperheiden hankkimisesta, valinnasta ja valmentamisesta. Klubi on vastuussa perheiden soveltuvuudesta isäntäperheeksi. Tämä edellyttää perheiden arviointie etukäteen haastattelemalla. Vähintään kahden tiiminjäsenen tulee haastatella jokainen perhe tämän kodissa ennen perheen sitouttamista ohjelmaan. Perheiden tulee olla hyvämaineisia ja epävarmoissa tapauksissa tämä tulee tahdikkaasti riittävällä tavalla varmistaa. Rikosrekisteritaustan selvittäminen viranomaisilta ei ole Suomessa mahdollista.

Isäntäperheet koulutetaan etukäteen piirin, piirin osan tai klubin yhteisessä koulutustilaisuudessa ja perheille jaetaan opastusmateriaali. Perheet tapaavat vielä toisensa oppilaan tultua ensimmäiseen isäntäperheeseen, jolloin seuraavatkin perheet tulevat oppilaalle jo etukäteen tutuiksi.

Perheen tehtävät

Oppilaan jokapäiväisestä turvallisuudesta vastaa isäntäperhe. Perheen aikuiset ovat velvollisia olemaan riittävästi läsnä, vastaamaan oppilaan majoituksesta ja ravinnosta sekä varamaan oppilaalle riittävän mahdollisuuden yksityisyyteen kodissa. Yksinhuoltajaperheissä huoltajan ja oppilaan tulee olla samaa sukupuolta. Riittävä yksityisyys ei välttämättä edellytä oppilaalle omaa huonetta, mutta kylläkin omaa suojattua paikkaa omille tavaroille, sekä tilaa olla omissa oloissaan niin halutessaan tai paikkaa tavata kavereitaan. Perheen matkustaessa ilman oppilasta, perhe on velvollinen järjestämään oppilaalle saman tasoisen väliaikajamajoituksen ja informoimaan asiasta etukäteen klubia.

Piirin nuorisovaihtokomitea

Piirin nuorisovaihtokomitea vastaa piirin klubien nuorisovaihtotiimien valmentamisesta vuotuisissa koulutustapahtumissa. Kukin klubi on velvollinen lähettämään ainakin yhden nv-tiimin jäsenen koulutukseen vuosittain. Komitea vastaa koulutuksen suorittamisesta ja sisällöstä. Piirin on järjestettävä klubeille vähintään kaksi mahdollisuutta koulutautua vuodessa. Näistä toinen tilaisuus voi olla PETS.

PETSissä piirin nv-komitea vastaa tulevien presidenttien ja governorien riittävästä nuorisovaihtokoulutuksesta.

Piirin komitea vastaa DGE:n nimeämisestä lähtien governorien informoisesta ja vastaa nuorisovaihtotoiminnan integroimisesta piirin muuhun rotarytoimintaan yhdessä governorien ja apulaisgovernorien kanssa.

Maantieteellisesti laajoihin piireihin voidaan luoda piirin komitean avuksi alueellinen nv-organisaatio, joka tukeutuu apulaisgovernor-verkostoon ja sen aluejakoon. Tälle organisaatiolle on luontevaa siirtää klubien ja isäntäperheiden valmennustehtäviä.

Piirin nuorisovaihtokomitean puheenjohtaja vastaa piirin koko koulutuksen organisoinnista. Hän tekee myös ratkaisut oppilaan matkustussäännön soveltamisesta sekä oppilaan kurinpidollisista toimenpiteistä yhdessä governorin, klubin ja oppilaan kirjeenvaihtajan kanssa. Oppilaan vaihtovuoden keskeyttämiseen tarvitaan aina piirin puheenjohtajan, kirjeenvaihtajan ja klubin yksimielinen päätös. Turvallisen palautuksen käytännön järjestelystä nämä tahot sopivat keskenään.

Nuorisovaihdon monipiiriorganisaatio

Riskienhallintaa varten monipiiriorganisaatio nimeää keskuudestaan vakuutus- ja turva-asiamiehen. Hän on tietoinen RI:ssä ja EEMAssa sovitusta vakuutusikäytännöstä sekä kansainvälisistä riskienhallintamääräyksistä. Hän informoi niistä monipiiriorganisaatiota ja piirien pj:t vastaavat tarvittavan tiedon levittämisestä klubeihin. Turva-asiamies tekee yhdessä puheenjohtajan kanssa toimintapäätökset kriisitilanteissa, kuten huumeenkäyttötapauksissa, yllättävissä ob-oppilaan palautustilanteissa tai onnettomuustapauksissa. He antavat myös toimintaohjeet raiskaus- ja seksuaalisissa hyväksikäyttötapauksissa tai näiden epäilytapauksissa. He hoitavat organisaation vuoropuhelun eri viranomaisten kanssa kriisitilanteissa. Kaikesta tiedottamisesta vastaa monipiirin puheenjohtaja.

Monipiiriorganisaatio laatii erikseen sekä ob-oppilaalle että ib-oppilaalle tiivistetyn turvaohjeen, joka kertoo oppilaan tasolla hänen oikeutensa ja toimintaohjeet eri tilanteissa sekä kummin yhteystiedot. Turvaohjeesta tiedotetaan oppilaita ja perheitä ob-koulutuksessa. Siitä informoidaan myös lähettäviä ja vastaanottavia klubeja Suomessa, sekä ob-oppilaan vastaanottavaa piiriä ja kirjeenvaihtajaa.

Ib-oppilaille turvaohje annetaan ja esitellään orientaation yhteydessä.

Monipiiriorganisaatio ottaa riskejään vastaavan vastuuvakuutuksen, joka kattaa myös toiminnan Rotarymatkojen ja saattomatkojen aikana.

Liitteet:

- 1 *Vuosivaihdon sitoumuslomake*
- 2 *Kesävaihdon sitoumuslomake*
- 3 *Leirivaihdon sitoumuslomake*
- 4 *Vuosivaihdon hakemuskavake*
- 5 *Kesävaihdon hakemuskavake*
- 6 *Leirivaihdon hakemuskavake*
- 7 *Vaihto-oppilaan säännöt*
- 8 *IB-oppilaan matkustussääntö*
- 9 *Rotarymatkojen huumeiden- ja alkoholinkäytösääntö*
- 10 *RYE Handbook*
- 11 *Isäntäperheohje*
- 12 *ToDo-listat*

13.1.2007

Riskienhallintatyöryhmä